

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶ

ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
2017-2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
1.ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՒՄ, ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ.....	6
2.ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԵՍԼԱԿԱՆԻ, ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԶՀԾ-Ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ	10
3.ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ (ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ) ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԱՅԻՆ, ՄԻՋՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՒ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ.....	11
4.ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ, ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ	12
5.ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ԿԱԶՄՈՒՄ ԵՎ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ, ՖԻՆԱՆՍԱՊԵՍ ԱՊԱՀՈՎՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՎ ԱՍՓՈՓՈՒՄ, ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՅԹԱՅԹՄԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ	17
6.ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԻ (ՇԵՆՔԵՐԻ, ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ԵՎ ԱՅԼ) ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ (ՕՏԱՐՄԱՆ, ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ) ՀՆԳԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐԸ	19
7.ՀԶՀԾ-Ի ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ, ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄԸ (ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԸ) ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ, ՎԵՐԱՀՄԿՈՒՄԸ ԵՎ ՎԵՐԱՆԱՅՈՒՄԸ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ԵԶՐԱՓՈԿՈՒՄ	21
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԻ ՑԱՆԿԸ ԵՎ ՎԻՃԱԿԸ՝ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ .	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐՈՒՄ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԱՌԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՃԱԿԸ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՈՉ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌՆ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԱՌԿԱ ԱՆԱՄՆԱԳԼԻԱՔԱՆԱԿԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԱՌԿԱ՝ ՀԱՄԱՅՆՔԱԲՆԱԿՆԵՐԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 8. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ, ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 9. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԱՌԿԱ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՁԵՎԻ22

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 10. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՁԵՎԻ..ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 11. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԶԾ-Ի ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԸՍՏ ՏԻՄ-ԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Շիրակի մարզի Վահրամաբերդ համայնքի 2017-2021 թթ. զարգացման հնգամյա ծրագիրը (այսուհետ՝ ՀԶՀԾ) մշակելիս հաշվի է առնվել, որ համաձայն 2015 թվականի դեկտեմբերի 6-ին փոփոխված ՀՀ Սահմանադրության 181-րդ հոդվածի, ՏԻՄ-երը՝ համայնքի ավագանին և համայնքի ղեկավարը, ընտրվում են հինգ տարի ժամկետով, և 210-րդ հոդվածի, «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքը պետք է համապատասխանեցվի Սահմանադրությանը և ուժի մեջ մտնի 2017 թվականի հունվարի 1-ից: Հաշվի առնելով այդ պահանջները՝ մշակվել է համայնքի զարգացման ոչ թե քառամյա, այլ հնգամյա ծրագիր:

ՀԶՀԾ-ն մշակվել է հիմք ընդունելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն ու լիազորությունները նրանց գործունեության բնագավառներում (ոլորտներում), ՀԶՀԾ-ի մշակման և կառավարման վերաբերյալ համապատասխան հոդվածների դրույթները, ինչպես նաև՝ «Համայնքների ֆինանսիստների միավորում» հասարակական կազմակերպության կողմից մշակված և ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարության կողմից 2014 թվականին հավանության արժանացած «Համայնքի զարգացման քառամյա ծրագրի մշակման և կառավարման մեթոդաբանության» ուղեցույցի¹ մեթոդաբանական առանձնահատկությունները և ծրագրային հիմքերը:

Ներկայացվող ՀԶՀԾ-ն առաջիկա հինգ տարիների համար հանդիսանալու է Վահրամաբերդ համայնքի զարգացման հիմնական փաստաթղթերից մեկը: ՀԶՀԾ-ի բովանդակությունը պայմանավորված է ՀԶՀԾ-ի մշակմանը մասնակից համայնքի ավագանու, համայնքապետարանի աշխատակիցների և համայնքի բնակիչների կողմից կատարված աշխատանքով և առաջարկներով, համայնքի տարածքում ռեսուրսային (մարդկային, գույքային, ֆինանսատնտեսական, տեխնիկական և այլ) հնարավորություններով, համայնքային ծրագրերի իրականացման և ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների և ենթակառուցվածքների առկայությամբ: ՀԶՀԾ-ում հնարավորինս հաշվի են առնվել համայնքում հանրային ծառայությունների մատչելիության և հասանելիության, նոր ծառայությունների մատուցման և դրանցով պայմանավորված լրացուցիչ ծախսեր առաջանալու խնդիրները: ՀԶՀԾ-ն մշակելիս որպես կողմնորոշիչ են դիտարկվել համայնքի տարածքում տնտեսական գործունեության խրախուսման առկա հնարավորությունները, տնտեսության տարբեր ճյուղերի զարգացման (հատկապես՝ գյուղատնտեսության, փոքր և միջին բիզնեսի, տուրիզմի և այլնի) հնարավորությունները, արդյունավետ կառավարման իրականացումը: ՀԶՀԾ-ն մշակվել է մասնակցային եղանակով՝ հաշվի առնելով համայնքի շահագրգիռ բոլոր կողմերի առաջարկությունները: Հարցումների միջոցով վեր են հանվել համայնքի բնակիչներին հուզող խնդիրները, դրանք գնահատվել և դասակարգվել են ըստ առաջնահերթության: Վերհանված հիմնախնդիրների հիման վրա, ելնելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից, համայնքի ղեկավարը՝ համայնքապետարանի աշխատակազմի և համայնքի ավագանու հետ միասին մշակել և համայնքի ավագանու կողմից հաստատվել և գործողության մեջ է դրվել 2016-2020 թթ. ՀԶՀԾ-ն:

¹Ուղեցույցը մշակվել է ԳՄՀԸ-ի ֆինանսավորմամբ ՀՖՄ-ի կողմից իրականացվող ծրագրի շրջանակներում

Համայնքի 2016-2020թթ. ՀԶՀԾ-ն ներկայացնում է Վահրամաբերդ համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի համալիր վերլուծության և առկա հիմնախնդիրների բացահայտման, ֆինանսական և տնտեսական ռեսուրսների գնահատման արդյունքում նպատակային զարգացման տեսանկյունից ձեռնարկվելիք քայլերի ամբողջություն, որը նախատեսում է ռազմավարական քաղաքականությամբ համայնքի խնդիրների արդյունավետ լուծում և նպատակային բյուջետավարման գործընթացի իրականացում: ՀԶՀԾ-ն ներառում է նաև Վահրամաբերդ համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամների նախընտրական ծրագրերի բաղադրիչները: Այն Վահրամաբերդ համայնքի ներդաշնակ և համաչափ զարգացման, Վահրամաբերդի բնակիչների բարեկեցության ապահովման համար առաջիկա հինգ տարիներին ընդունված ծրագիր է, որը հանդիսանալու է համայնքի ամենօրյա փաստաթուղթը:

ՀԶՀԾ-ն մշակելիս ուսումնասիրվել են նաև Վահրամաբերդ համայնքի նախորդ քառամյա ժամանակաշրջանի զարգացման միտումները և դրանց շարունակականության հավանականությունը:

ՀԶՀԾ-ը մշակելիս հատուկ ուշադրություն է դարձվել, որպեսզի այն հնարավորինս համահունչ լինի գործողության մեջ դրված ՀՀ ռազմավարական, մարզային և տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման մարմինների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների հետ լիակատար փոխըմբռնում ՀԶՀԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ համագործակցություն դրանց լուծման գործում:

ՀԶՀԾ-ի 1-ին բաժնում ներկայացվում է համայնքի սոցիալ-տնտեսական ընդհանուր և ոլորտային փաստացի իրավիճակի և համայնքի կողմից մատուցվող ծառայությունների բնութագրումը և վերլուծությունը: Բաժնում ներառվել է նաև համայնքի **ՈՒԹՀՎ-**վերլուծությունը՝ հիմնվելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության ու գնահատման արդյունքների վրա և ձևակերպելով համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերը, զարգացման ներքին ու արտաքին հիմնական հնարավորությունները, համայնքին սպառնացող հիմնական վտանգները:

ՀԶՀԾ-ի 2-րդ բաժնում սահմանվում են համայնքի երկարաժամկետ տեսլականը, թե ինչպիսին ենք ցանկանում տեսնել մեր համայնքը ապագայում, ռազմավարությունը և ՀԶՀԾ-ի հիմնական նպատակները:

ՀԶՀԾ-ի 3-րդ բաժնում ներկայացվում են պետության և միջազգային դոնոր կազմակերպությունների հետ համայնքում գալիք հինգ տարիների ընթացքում նախատեսվող (շարունակվող) համագործակցության ուղղությունները:

ՀԶՀԾ-ի 4-րդ բաժնում ներկայացվում են համայնքի ֆինանսական վիճակի վերլուծությունը, գնահատումը և կանխատեսումը՝ ըստ համայնքի բյուջեի եկամտային ուղղությունների (սեփական եկամուտներ, պաշտոնական տրանսֆերտներ, փոխառու միջոցներ)՝ դիտարկելով նախորդ երկու և գալիք հինգ տարիների եկամտային ցուցանիշները:

ՀԶՀԾ-ի 5-րդ բաժնում ներկայացված են համայնքի զարգացման ծրագրերը: Դրանք գնահատվել են ըստ սահմանված չափորոշիչների և սահմանվել են առաջնահերթություններ: Ամփոփ ձևով ներկայացվել են առաջնահերթ այն ծրագրերը, որոնք մոտավոր հաշվարկներով ակնկալվում է, որ հնարավոր կլինի իրականացնել կանխատեսվող ֆինանսական միջոցներով: Գալիք հինգ տարիների ընթացքում իրականացման ենթակա ծրագրերը ձևակերպվել են՝ օգտագործելով ծրագրերի կազմման օրինակելի ձևը, ինչպես նաև ներկայացնելով ծրագրերի ֆինանսավորման աղբյուրները (համայնքի բյուջե, ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ, այլ) և դրանց մոտավոր արժեքներն՝ ըստ գալիք հինգ տարիների:

ՀԶՀԾ-ի 6-րդ բաժնում ներկայացվում է համայնքի սեփականություն համարվող շենքերի ու շինությունների, հողամասերի կառավարման (օտարման, վարձակալության սրամադրման) հնգամյա ծրագիրը:

ՀԶՀԾ-ի 7-րդ բաժնում ներկայացվում է ՀԶՀԾ-ի իրականացումը, մշտադիտարկումը (մոնիթորինգը) և գնահատումը, վերահսկումը և վերանայումը:

ՀԶՀԾ-ի եզրափակում բաժնում ներկայացվում են համառոտ մոտեցումներ՝ ՀԶՀԾ-ի իրականացման, վերահսկման և գնահատման, ծրագրերի իրականացման արդյունքների քննարկման, ՀԶՀԾ-ում փոփոխությունների և (կամ) լրացումների կատարման գործընթացների վերաբերյալ:

ՀԶՀԾ-ի հավելվածներ բաժնում ներկայացվում է մանրամասն և լայնածավալ տեղեկատվություն տարբեր հարցերի վերաբերյալ, ինչպիսիք են համայնքի հիմնական ցուցանիշների՝ գալիք հինգ տարիների կտրվածքով գնահատում և կանխատեսում, համայնքի ոլորտային ծրագրերի՝ ըստ ծրագրերի օրինակելի ձևի ձևակերպումներ և այլն:

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՒՄ, ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

1.1 ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ԱԿՆԱՐԿ

Վահրամաբերդ գյուղը հիմնվել է 1930թ.: Նախկինում ունեցել է Ներքին Ղանլիջա անվանումը: Բնակչության նախնիները գաղթել են Արևմտյան Հայաստանի Կարսի, Վանի հետագայում նաև Մուշի շրջաններից: Ներկայիս <<Վահրամաբերդ>> անվանումը կապված է նրանից ոչ հեռու գտնվող Վահրամ Պահլավունի իշխանի կողմից կառուցած ամրոցի հետ:

1996 թվականին, Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային վերջին բաժանումից հետո, Վահրամաբերդը, որպես վարչական առանձին միավոր՝ ինքնուրույն համայնք, ընդգրկված է Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզի կազմում:

Վահրամաբերդ գյուղը տեղակայված է Շիրակի մարզկենտրոնից 10 կմ հյուսիս-արևմուտք, Ախուրյան գետի ձախ ափին: Բնակավայրը գտնվում է նախկին շրջկենտրոնից 20 կմ և մայրաքաղաքից 120 կմ հեռավորության վրա: Թուրքիայի սահմանից գտնվում է 3 կմ հեռավորության վրա: Համայնքը սահմանակից է Կապս, Մարմաշեն, Հովունի, Ողջի և Բյուրակն համայնքներին:

Համայնքի տարածքում տարեկան տեղումների քանակը կազմում է 350-450 մմ: Ամենացածր ջերմաստիճանը եղել է -35°C, իսկ ամենաբարձրը՝ +33°C: Գյուղը ծովի մակերևույթից բարձր է 1650մ: Ամենաբարձր ջերմաստիճանը, որը նկատվում է հուլիսի վերջին տասնօրյակին և օգոստոսի 10-ին կազմում է +30° +35°C: Գյուղն ունի խստաշունչ ձմեռ, ամենացածր ջերմաստիճանը հունվար ամսին կազմում է -30° -35° C:

Ջերմաստիճանային տատանման ամպլիտուտը կազմում է +35°C-ից -35°C: Ռոտզելի վարելահողերը կազմում են 233 հա, սակայն ցանցի քայքայվածության պատճառով փաստացի ռոտզվում են ընդամենը 150 հա: Հաշվարկված է, որ 1993 թվականից մինչև այսօր տարեկան մթնոլորտային տեղումների միջինը կազմում է 450-460 մմ:

Տարածքում գերակշռում են լեռնատափաստանային սևահողերը: Հարուստ է տուֆ քարով, հանքակոպիճով, ավազով ու կավով:

1.2 ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վահրամաբերդ համայնքի բնակիչները ավանդապաշտ և ավանդապահ են: Պատմության մեջ կան փաստեր, որոնք վկայում են Վահրամաբերդի բնակչության ըմբոստ բնավորության մասին: Ավանդաբար պահպանվել են նվիրվածությունը և հարգանքը ընտանիքի նկատմամբ, հարգանքն աշխատանքի և աշխատող մարդու նկատմամբ: Խոհանոցում պահպանվել են ավանդական ճաշատեսակներ, որոնցով շարունակում են պատվել և զարմացնել հյուրերին: Վերջինս իր կարևոր դերն ունի զբոսաշրջությունը զարգացնելու:

Վահրամաբերդ համայնքի բնակչությունը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 1906 մարդ (աղյուսակ 1):

**Աղյուսակ 1. Համայնքի բնակչության ու տնային տնտեսությունների ցուցանիշները
(01.01.2016 թ. դրությամբ)**

Հ/հ	Մշտական բնակչության	Մշտական	Առկա
-----	---------------------	---------	------

	Թվաքանակը	տնային տնտեսությունների թվաքանակը	տնային տնտեսություն ների թվաքանակը
1.	1906 մարդ	559 տ/տ.	540 տ/տ.

Համայնքի առկա բնակչության թիվը կազմում է 1870 մարդ, այդ թվում տղամարդիկ՝ 927 և կանայք՝ 943: Համայնքի բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմը ներկայացված է աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2. Համայնքի առկա բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմի ցուցանիշները (01.01.2016 թ. դրությամբ)

Հ/հ	Ցուցանիշները	Ընդամենը համայնք
1.	Առկա բնակչության թիվը, այդ թվում՝	1870
	Տղամարդիկ	927
	Կանայք	943
	0-4 տարեկան	57
	5-6 տարեկան	59
	7-10 տարեկան	67
	11-14 տարեկան	85
	15-17 տարեկան	67
	18-22 տարեկան	115
	23-45 տարեկան	764
	46-62 տարեկան	481
	63 և բարձր տարիքի	175
2.	Կենսաթոշակառուներ, այդ թվում՝	111
	Տարիքային և աշխատանքային	59
3.	Փախստականներ	1
4.	Միակողմանի ծնողազուրկ երեխաներ	51
5.	Երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներ	2
6.	Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներ	42
7.	Արցախյան պատերազմի մասնակիցներ	13
8.	Հաշմանդամներ, այդ թվում՝	6
	Մանկուց հաշմանդամներ	2
9.	Աշխատունակներ	879
10.	Զբաղվածներ	1390
11.	Գործազուրկներ	480
13.	Ընտանեկան նպաստների պետական համակարգում գրանցված ընտանիքների թիվը	28
14.	Արցախյան պատերազմում զոհվածների ընտանիքների թիվը	0
15.	Բնակարանի կարիքավոր ընտանիքների թիվը, այդ թվում՝	20
	Անօթևան ընտանիքներ	1
16.	Բնակարանային պայմանների բարելավման կարիք ունեցող ընտանիքների թիվը	40
17.	Արտագնա աշխատանքի մեկնող ունեցող տնային տնտեսությունների թիվը	270

1.3 ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

Վահրամաբերդ համայնքում տեղական ինքնակառավարումն իրականացնում են ընտրությունների արդյունքում ձևավորված տեղական իշխանությունները՝ համայնքի ղեկավարն ու համայնքի ներկայացուցչական մարմինը՝ ավագանին իր 7 անդամներով և համայնքապետարանի աշխատակազմը՝ բաղկացած 11 աշխատակցից:

Համայնքն ունի մշակույթի տուն, որտեղ գործում է համայնքապետարանը: Շենքը նորակառույց է /կառուցվել է 2012թ./, աշխատակազմի համար պայմանները լավ են, կահավորանքը նորացված է, միայն կահավորված չէ շենքի ամենամեծ սենյակը (դահլիճ): Հայնքապետարանը հագեցած է ժամանակակից տեխնիկայով, որը բավարար է աշխատակազմի լիարժեք գործունեությունն ապահովելու համար: Շենքում գործում է նաև Վահրամաբերդի <<Երաժշտական դպրոց>> ՀՈԱԿ-ը, պարի և ըմբշամարտի խմբակներ, գրադարան ինչպես նաև համայնքի բնակիչների ժամանցի վայրն է: Մշակույթի տանը, որը գտնվում է համայնքապետարանի ենթակայության տակ՝ ժամանակ առ ժամանակ կազմակերպվում և ցուցադրվում են համերգներ, թատրոններ բեմադրություններ և այլ միջոցառումներ:

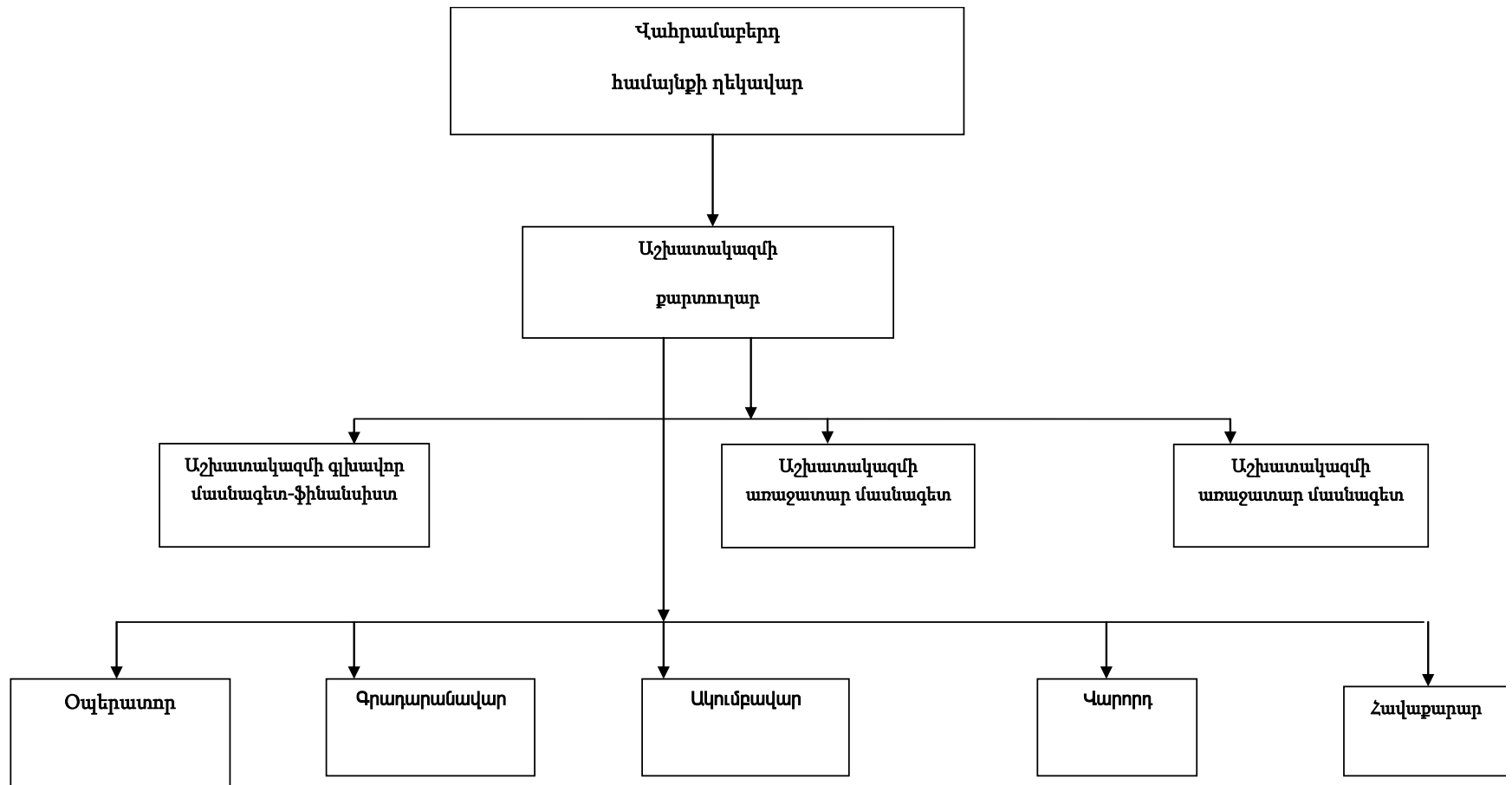
Համայնքի ղեկավարի վարձատրության չափը, համայնքի աշխատակազմի աշխատակիցների թվաքանակը, հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքաչափերը հաստատվել են համայնքի ավագանու 2016 թվականի նոյեմբերի 24-ի թիվ 44 որոշմամբ (աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3. Վահրամաբերդ համայնքի աշխատակազմը

Հ/հ	Պաշտոնիանվանումը (համայնքային ծառայության պաշտոնների մասով նաև՝ ծածկագիրը)	Հաստիքների քանակը	Հաստիքային միավորը	Պաշտոնային դրույքաչափը (ՀՀ դրամ)
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆՆԵՐ				
1.	Համայնքի ղեկավար	1	1	227000
ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՈՆՆԵՐ				
2.	Աշխատակազմի քարտուղար (1.2-1)	1	1	181600
3.	Գլխավոր մասնագետ-ֆինանսիստ (2.3-1)	1	1	148300
4.	Առաջատար մասնագետ (3.1-1)	1	1	147100
5.	Առաջատար մասնագետ (3.2-1)	1	1	147100
ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՄՊԱՍԱՐԿՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ				
6.	Օպերատոր	1	1	117000
7.	Գրադարանավար	1	1	79400
8.	Ակումբավար	1	1	85000
9.	Վարորդ	1	1	93500
10.	Հավաքարար	1	1	92600
	Ընդամենը	10	10	1318600

Գծապատկեր 1-ում ներկայացված է Վահրամաբերդ համայնքի աշխատակազմի կառավարման կազմակերպական կառուցվածքը:

Գծապատկեր 1. Վահրամաբերդ համայնքի աշխատակազմի կառավարման կազմակերպական կառուցվածքը

Համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպության (ՀՈԱԿ) աշխատակիցների թվաքանակը, հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքաչափերը հաստատվել են համայնքի ավագանու 2016 թվականի նոյեմբերի 24-ի թիվ 45 որոշմամբ (աղյուսակներ 5-10):

Աղյուսակ 4. Վահրամաբերդի <<Երածշտական դպրոց>> ՀՈԱԿ-ի աշխատակազմ

Հ/հ	Պաշտոնի անվանումը	Հաստիքային միավորը	Հաստիքների քանակը	Դրույքի չափը	Գումարը
1.	Տնօրեն	1	1	77752	77752
2.	Հաշվապահ	0.25	1	77904	77904
3.	Դաշնամուրի դասատու	1	1	79904	79904
4.	Սոլֆեջոյի դասատու	1	1	72751	72751
	Ընդամենը		4		308311

1.4 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Համայնքի սեփականության գույքի ցանկը սահմանված է ՀՀ կառավարության 1997թ. մարտի 14-ի <<Համայնքների սեփականության գույքի ցանկը սահմանելու մասին>> թիվ 51 որոշմամբ:

Համայնքի սոցիալ-տնտեսական յուրաքանչյուր ենթակառուցվածքի վիճակի գնահատումը կատարվել է՝ օգտագործելով Ներդիր 1-ում բերված գնահատման չափանիշները (գնահատականները):

<p>Ներդիր 1. Համայնքի սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքի վիճակի գնահատականներ</p> <p>ա) գերազանց, եթե ենթակառուցվածքը վերջերս է կառուցվել կամ վերանորոգվել, գործում է անխափան.</p> <p>բ) լավ, եթե ենթակառուցվածքն իր շահագործմանը խոչընդոտող լուրջ թերություններ չունի.</p> <p>գ) բավարար, եթե ենթակառուցվածքը դեռևս գործում է, բայց արդեն կապիտալ նորոգման կարիք ունի.</p> <p>դ) վատ, եթե ենթակառուցվածքը գործում է ամենացածր արտադրողականությամբ կամ բոլորովին չի գործում.</p> <p>ե) շատ վատ, եթե ենթակառուցվածքը քայքայված է, այն պետք է քանդել կամ փոխարինել ուրիշով:</p>
--

Հավելված 2-ում բերված է 01.06.2016թ. դրությամբ համայնքի սեփականություն համարվող գույքի ցանկը և վիճակը:

1.5 ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՈՉ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Վահրամաբերդ համայնքի վարչական տարածքում գործող ոչ համայնքային ենթակայության կազմակերպությունները ներկայացված են **հավելված 4-**ում: Նշված կազմակերպությունների հետ ՏԻՄ-երի համագործակցությամբ արվում է ամեն հնարավորը տվյալ ոլորտներում ծառայությունների արդիականացման և արդյունավետության բարձրացման նպատակով:

1.6 ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՍՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում աղբահանությունը կատարվում է շաբաթական մեկ անգամ՝ շրջիկ մեքենայի միջոցով: Բնակիչները կենցաղային աղբը հավաքում են համապատասխան տարաների մեջ, այնուհետև աղբահավաք մեքենայի շրջելու օրը տեղակայում տների մոտ (կամ մայթերին): Շրջիկ մեքենային կցված բանվորը աղբը հավաքում և լցնում է մեքենայի մեջ: Աղբը տեղափոխվում և կուտակվում է ոչ կենտրոնացված աղբավայրերում, որտեղ պարբերաբար կատարվում են բնահողով ծածկում ու սանիտարական այլ միջոցառումներ:

Համայնքի տարածքում գիշերային (արտաքին) լուսավորության ցանցը ապահովում է համայնքի անհրաժեշտ գիշերային լուսավորության ծածկույթի 20 %-ը: Համայնքում լուսավորության ցանցը կառուցված է մասամբ: Լուսավորությունն առաջնային կարևորության հարցերից է և անհրաժեշտ է ընդլայնել լուսավորության ցանցը:

Համայնքում առկա է գերեզմանատների ցանկապատման խնդիր:

Բնակավայրի բնակելի կառուցապատման մի մասը (70%-ը) իրականացված է երկշաբք առանձնատներով: Մոտ 10%-ը կառուցապատված է կենտրոնական մայրուղու վրա: Մնացած բնակելի տները համալրվում են համայնքի ԼԵՆ-ԳԷՍ թաղամասի բազմաբնակարան եռահարկ շենքերով: Վահրամաբերդ համայնքում տնամերձ հողամասերի միջին չափը 1200 քմ է:

Համայնքում կատարվում է շուրջօրյա ջրամատակարարում:

Համայնքը գազաֆիկացված է:

Համայնքը լուսավորված է 40 լուսատուներով: Անհրաժեշտություն կա լուսավորության ցանցն ընդլայնել:

Բոլոր բնակելի տները, դպրոցը և մշակույթի տունը օգտվում են գազաֆիկացումից: Համայնքի գերեզմանատունն ցանկապատված չէ:

1.7 ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՈՉ ԲՆԱԿԵԼԻ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՄՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Համայնքում բնակելի տները հիմնականում առանձնատներ են, որոնց թիվը կազմում է 363 և 4 բնակելի շենքեր, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է 5550 քմ (աղյուսակ 5):

Վահրամաբերդ համայնքում բնակֆոնդի վիճակը, ընդհանուր առմամբ, գնահատվում է բավարար: Կառուցված առանձնատները հիմնականում 1974-1990 - ականների կառույցներ են՝ պարբերաբար վերանորոգումներով գտնվում են լավ վիճակում: Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների ծածկի վիճակը գնահատվում է շատ վատ:

Աղյուսակ 5. Համայնքի բազմաբնակարան բնակելի շենքերի և բնակելի առանձնատների թիվը

Հ/հ	Բազմաբնակարան բնակելի շենքերի		Բնակելի առանձնատների	
	թիվը	բնակարանների թիվը	թիվը	ընդհանուր մակերեսը
1.	4 շենք, 3 հարկանի	յուրաքանչյուրում՝ 21 բն.	363	մոտ 43560 քմ

1.8 ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 819.62 հա, որից գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 355.44 հա, բնակավայրերի հողերը՝ 156.49 հա, արտադրական նշանակության հողերը՝ 26.57 հա, էներգետիկայի, տրանսպորտի և կապի, կոմունալ ենթակայության հողերը՝ 3.27 հա, անտառային հողերը՝ 0 հա, հատուկ պահպանության հողերը՝ 25.52 հա, հատուկ նշանակության հողերը՝ 243.66 հա և ջրային հողերը՝ 8.67 հա:

1991 թվականին հանրապետությունում իրականացված հողի սեփականաշնորհման ժամանակ համայնքի բնակավայրերում սեփականաշնորհված հողերի մեկ հողաբաժնի չափն ըստ բնակավայրերի ներկայացված է աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6. Համայնքի սեփականաշնորհված հողերի մեկ հողաբաժնի չափը

Հ/հ	Մեկ հողաբաժնի չափը	Այդ թվում՝		
		վարելահող	պտղատու այգի	խոտհարք
1.	0.75 հա	0,5 հա	0.25 հա	-

Համայնքի հողային հաշվեկշիռն ըստ առանձին բնակավայրերի ներկայացված է **հավելված 3-ում**:

1.9 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի սեփականաշնորհված և վարձակալությամբ տրված վարելահողերում ցանվում են հացահատիկային մշակբույսեր՝ ցորեն, գարի և այլ կուլտուրաներ: Մակայն երաշտի, կարկտահարության և ցրտահարության պատճառով համայնքի բնակիչները մեծ եկամուտ չեն ստանում: Հողատեսքերի դիրքադրությունը միանգամայն բարենպաստ է հացահատիկային կուլտուրաների արտադրության և անասնապահության համար: Հացահատիկային կուլտուրաների արտադրությունն ու անասնապահությունը հանդիսանում են Վահրամաբերդ համայնքի տնտեսական զարգացման կանխորոշող ոլորտ: Մակայն այս երկու ոլորտները ներկայումս ունեն միջին զարգացվածության տեմպ, որը պայմանավորված է ոլորտների ցածր կապիտալացման աստիճանով ու վերամշակման տեխնոլոգիաների բացակայությամբ:

Համայնքի բնակիչները զբաղվում են նաև անասնապահությամբ, սակայն խոշոր ֆերմերային տնտեսությունները սակավաթիվ են: Հիմնականում յուրաքանչյուր տնտեսություն իր արտադրանքը սպառում է իր տնտեսության ներսում:

Համայնքի բնակիչները զբաղվում են նաև մեղվաբուծությամբ, սակայն տարիների կտրվածքով մեղվի համար եղանակային պայմանները լավ են լինում մեկընդմեջ:

Համայնքի բնակիչներն իրենց տնամերձ հողամասերում աճեցնում են բանջարաբոստանային կուլտուրաներ և բազմատեսակ պտուղներ:

Հավելված 4-ում ներկայացված է համայնքում առկա անասնազխաքանակի վերաբերյալ տվյալները:

1.10 ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋՎԱՅՐՈՒՄԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում շրջակա բնական միջավայրի պահպանության առումով առաջնային խնդիր է համայնքի սանմաքրումը: Վահրամաբերդ համայնքը չունի կոյուղի, չունի նաև կենտրոնացված աղբավայր:

Համայնքում բնության և շրջակա բնական միջավայրի պահպանության բնագավառում անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- կառուցել կոյուղի,
- ավելացնել գյուղի կանաչապատ տարածքները,
- բարեկարգել այգիները,
- կառուցել կենտրոնացված աղբավայր,
- բարեկարգել հուշարձանների և <<Մարմաշեն>> վանական համալիրի տարածքները,
- բարեկարգել մշակույթի տան բակը,
- գյուղմթերքների վաճառքի համար կառուցել փակ շուկա,
- կառուցել սպանդանոց՝ կենդանիների մորթը թույլատրված նորմերում կատարելու համար,

- համայնքի փողոցներում իրականացնել ծառատունկ,
- ավելացնել համայնքի կանաչապատ և ծաղկապատ տարածքները,
- ներգրավել համայնքի բնակչությանը բնապահպանական խնդիրների լուծման գործընթացում՝ հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ պարբերաբար անցկացվող սեմինարների, դասընթացների, տեսագովազդների, ցուցանակների և հանրային իրազեկման այլ միջոցներով:

1.11 ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Վահրամաբերդ համայնքն ունի 7.93 կմ երկարությամբ միջհամայնքային ճանապարհներ, մոտ 20 կմ երկարությամբ դաշտամիջյան ճանապարհներ: Ճանապարհների և փողոցների մեծ մասն անբարեկարգ է: Ճանապարհները հիմնականում գրունտային և խճապատ են, որոնք էլ լինելով թեքությունների վրա, հաճախակի տեղացող հորդառատ անձրևների պատճառով ամբողջովին քայքայվում են և որոշ տեղերում դառնում դժվար կամ գրեթե անանցանելի: Համայնքի ուժերով և ներգրավված միջոցներով պարբերաբար կատարվել են ներհամայնքային ճանապարհների շուրջ 7-8 կմ փոսալցման և հարթեցման աշխատանքներ, սակայն այն բավարար համարել չի կարելի:

Համայնքային սեփականություն հանդիսացող տրանսպորտային միջոցների վերաբերյալ տվյալները ներկայացված է **հավելված 5**-ում: Համայնքի բնակիչների սեփականությունը հանդիսացող տրանսպորտային միջոցների նկարագիրն ու քանակները ներկայացված են **հավելված 6**-ում:

1.12 ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վահրամաբերդ համայնքում առևտուրն իրականացվում է անհատ ձեռնարկատերերի և մասնավոր կազմակերպությունների կողմից: Համայնքում գործում են հանրային սննդի խանութներ, հացի փուռ, ԱԳԼՃԿ, ՀԷԿ-եր:

Համայնքում չկան գործող ոչ կառավարական կազմակերպություններ (ՀԿ-ներ, հիմնադրամներ, քաղաքական կուսակցություններ և այլն):

Համայնքի տարածքում արտադրական, առևտրային և այլ ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների տվյալները (նաև նախկինում աշխատած) ներկայացված են **հավելված 7**-ում:

1.13 ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Վահրամաբերդ համայնքում գործում է 300 աշակերտ/տեղով <<Հարություն Մկրտչյանի անվան միջնակարգ դպրոց>> ՊՈԱԿ-ը, որը կառուցվել է 2000 թվականին: Դպրոցը ջեռուցվում է զազով: Համայնքը բոլոր ժամանակներում մեծ կարևորություն է տվել սերունդների կրթության և դաստիարակության հարցերին: Վահրամաբերդի միջնակարգ դպրոցը ունեցել է բարի ավանդույթներ և ուսման բարձր առաջադիմություն: Յուրանքանչյուր տարի, դպրոցի շրջանավարտներից շատերը տեղ են զբաղեցրել հանրապետության հեղինակավոր պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում:

Աղյուսակ 7-ում ներկայացված է վերը նշված ուսումնական հաստատության աշխատողների և ուսուցանվող երեխաների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Աղյուսակ 7. Վահրամաբերդ <<Հարություն Մկրտչյանի անվան միջնակարգ դպրոց>> ՊՈԱԿ-ի վերաբերյալ ցուցանիշներ

Հ/հ	Ցուցանիշները	Քանակը /մասկ/
1.	Աշխատողների թիվը, որից՝ Մանկավարժներ	33 29
2.	Աշակերտների թիվը	157

1.14 ՄՇԱԿՈՒՅԹ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Համայնքը հարուստ է մշակութային մեծ արժեքներով: Մ.թ.ա. 3-րդ հազարամյակի սկզբից Հայկական լեռնաշխարհում երևան եկած խոշոր որձաքարերով, առանց շաղախի պարիսպներով 1-ին բերդշեններից մեկը հիմնադրվել է այս գյուղի տարածքում, եկեղեցուց արևելք՝ բնական բարձունքի վրա: Կիլիկյան այս ամրոցից և մերձակա դամբարաններից հայտնաբերվել են մ.թ.ա. 3-ից 1-ին հազարամյակների մշակույթի բազմապիսի նյութեր: Դեռևս մ.թ.ա. 11-րդ դարի հայկական լեռնաշխարհում հզորանում է Բիայնիլի թագավորությունը: Հզոր թագավորներից Արգիշտի 1-ը գրավում և իր իշխանությունն է տարածում Շիրակ աշխարհի, այդ թվում և Վահրամաբերդի վրա: Նա ամրացնում է Կիլիկյան ամրոցը, որից ոչ հեռու՝ ժայռաքերծին, Արգիշտին մ.թ.ա. 774 թվականին սեպագրում է եռատող արձանագրություն: Այս արձանագրությունը կարելի է համարել գյուղի, Գյումրի քաղաքի և, ընդհանրապես, Շիրակ աշխարհի անձնագիրը, որը գտնվում է գյուղի տարածքում: Մարմաշեն և հարևան Տիրաշեն դաստակերտները միանում են Խաչի Ձորով, որը մշակութային մեծ արժեք է ներկայացնում:

Գյուղի այցեքարտն է <<Մարմաշեն>> վանական համալիրը: Այն գտնվում է գյուղից 2 կմ դեպի հարավ-արևմուտք՝ Ախուրյանի ձորում: Վանքը բաղկացած է 2 խումբ հուշարձաններից, հիմնական խումբը Մեծ Մարմաշենն է, որի կազմի մեջ մտնում են 4 եկեղեցիներ, գավիթ, դամբարան, գերեզմանատուն: Մյուս խումբը՝ Վերին կամ Փոքր Մարմաշենը, կազմված է մեկ եկեղեցուց և գերեզմանատնից: Վանքի կենտրոնում են թաղված Վ.Պահլավունին, նրա որդիները, թոռները և տոհմի ուրիշ շատ անդամներ: Մարմաշենի հուշարձանների այս խումբը շրջափակված է եղել սրբատաշ պարսպապատով, որը ձգվել է մինչև Ախուրյան գետի ափերը: Եկեղեցուց ոչ հեռու պահպանված է նաև դեպի Անի տանող, 10-րդ դարում կառուցված կամրջի աջափնյա խելի մնացորդները:

Վահրամաբերդը Այրարատ աշխարհի Շիրակ գավառի նշանավոր բնակավայրերից է, ուր ապրել է մարդը վաղնջական ժամանակներից և կյանքը շարունակվում է այստեղ մինչև օրս: Եվ պատմության ելևէջներին զուգընթաց Ռա /Ախուրյան/ գետի ձորահովտում, առնվազն վաթսուն դար շարունակ ապրել ու արարել է վահրամաբերդցին:

Նախատեսվում է կազմակերպչական աշխատանքների և անհրաժեշտ ռեսուրսների ներդրման միջոցով առավել զարգացնել երիտասարդների մշակութային և ժամանցային առօրյան: Վահրամաբերդի <<Մարմաշեն>> վանական համալիրում եկեղեցական և տոն օրերի առթիվ ժամանակ առ ժամանակ կազմակերպվում է պատարագներ:

Մշակույթի տանն է գտնվում մեծն Մինաս Ավետիսյանի որմնանկարը: Որմնանկարում գյուղական կոլորիտն է պատկերված՝ գյուղի ու Մարմաշեն վանքի զույներով:

Համայնքի մշակույթի տանը գործում է գրադարան: Համայնքի, ինչպես նաև հարակից համայնքների բնակիչները ակտիվորեն օգտվում են առկա գրականությունից, նաև մասնակցում են գրադարանային միջոցառումներին:

1.15 ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ, ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱ, ՄՊՈՐՏ

Համայնքի բնակչության առողջապահական սպասարկումն իրականացվում է բուժ. ամբուլատորայի միջոցով, որը կառուցվել է 2005 թվականին՝ համայնքի ուժերով, իսկ գույքը տրամադրվել է Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան «ՆՈՎԱ» ծրագրի կողմից: Մշակույթի տանը գործում է ըմբշամարտի խմբակ, որի սաները ոչ միայն Վահրամաբերդ համայնքից այլև հարակից Կապս և Հովունի համայնքներից են հաճախում: Վահրամաբերդի համայնքապետարանը կազմակերպում և անց է կացնում ներհամայնքային ֆուտբոլի, շաշկու, շախմատի և ըմբշամարտի մրցումներ: Քայլեր են ձեռնարկվում համայնքում տարաբնույթ սպորտային խմբակներ կազմակերպելու ուղղությամբ: Սպորտը առավել զարգացնելու համար համայնքին անհրաժեշտ է ունենալ մեծ սպորտային կոմպլեքս: Համայնքն ունի մարզադաշտ, որը վերանորոգման և կառուցապատման կարիք ունի:

1.16 ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ, ԶԲՈՍԱՅԳԻՆԵՐ, ԽԱՂԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ, ԲԱԿԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

Վահրամաբերդի մշակույթի տանը ստեղծված են հարմարավետ պայմաններ մեծահասակներին և երիտասարդներին մի պահ առօրյա հոգսերից կտրելու, այդտեղ իրենց կարճատև հանգիստը կազմակերպելու նպատակով: Շենքում գործում է նաև անվճար Wi- Fi ինտերնետ կապ:

1.17 ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Քանի որ համայնքի տարածքում չկան գործող մեծ գործարաններ կամ արտադրամասեր, ուստի բնակչության աշխատանքի տեղավորվելու և աշխատելու հույսը մնում է միայն՝ համայնքապետարանում, ՀՈԱԿ-ում, դպրոցում, ԱԳԼՃԿ-ում, գործող փոքր ՀԷԿ-երում, երիտասարդների համար արդեն ավանդույթ դարձած մոտակա գորամասերում պայմանագրային հիմունքներով աշխատատեղերում աշխատելու հնարավորությունը:

Համայնքապետարանը հնարավորությունների շրջանակներում օգնություն է ցուցաբերում սոցիալապես անապահով ընտանիքներին, պարբերաբար վիճակագրությունով վեր է հանում համայնքի խոցելի խմբերին և ներկայացնում նմանատիպ խմբերին օգնելու նպատակով եղած կազմակերպություններին:

Աղյուսակ 14-ում ներկայացված են համայնքում եղած աշխատունակ և գործազուրկ մարդկանց, նպաստառու ընտանիքների, հաշմանդամների և ծնողազուրկ ու հաշմանդամ երեխաների վերաբերյալ ցուցանիշներ:

Աղյուսակ 8. Վահրամաբերդ համայնքի աշխատունակների և գործազուրկների, նպաստառու ընտանիքների, հաշմանդամների և ծնողազուրկ ու հաշմանդամ երեխաների վերաբերյալ ցուցանիշներ

Հ/հ	Ցուցանիշները	Քանակը /մարդ/
1.	Միակողմանի ծնողազուրկ երեխաներ	59
2.	Երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներ	2
3.	Հաշմանդամներ, այդ թվում՝	4

4.	Մանկուց հաշմանդամներ	2
5.	Աշխատունակներ	1356
6.	Զբաղվածներ	1390
7.	Գործազուրկներ	480
8.	Ընտանեկան նպաստների պետական համակարգում գրանցված ընտանիքների թիվը	28

1.18 ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆԸ

Համայնքապետարանը ստեղծել է իր պաշտոնական վեբկայքը՝ www.vahramaberd.am, որի նպատակը բնակչությանը համայնքի կառավարման վերաբերյալ իրազեկումն է, «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով ամրագրված հրապարակայնության և թափանցիկության ապահովումը, տեղական իշխանություն-բնակչություն կապի ամրապնդումը և բնակչության շրջանում տեղական իշխանության նկատմամբ վստահության բարձրացումը: Համայնքապետարանում տեղադրված են տեղեկատվական ցուցատախտակներ, որոնց միջոցով ապահովվում է համայնքի ղեկավարի եւ ավագանու կայացրած որոշումների հրապարակայնությունը:

1.19 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Արտակարգ իրավիճակների առաջացման դեպքում քաղաքացիական պաշտպանության կազմակերպումը, կառավարումը հանդիսանում է համայնքային իշխանության կողմից պարտադիր կատարվող գործառնություն: Համայնքային իշխանության ենթակառուցվածքների ներգրավմանը զուգահեռ, Քաղպաշտպանության շտաբի մեջ ներառված ծառայությունները ներկայացնում են համայնքային այլ պատկանելիության, մասնավոր հատվածի մի շարք կազմակերպություններ (կապի, տրանսպորտի, բժշկական, սանիտարա-հիգիենիկ ծառայությունների և այլ ոլորտներից), առանց որոնց անհնար է քաղպաշտպանության շտաբի ֆունկցիոնալ գործունեության արդյունավետ ապահովումը:

Վահրամաբերդ համայնքի քաղպաշտպանության շտաբի պետն ի պաշտոնե համարվում է համայնքի ղեկավարը, որի անմիջական հանձնարարությամբ գործում են քաղպաշտպանության շտաբի առանձին ծառայությունները՝ ծառայությունների պետերի համակարգմամբ:

Արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական աշխատանքների իրականացման գործում բնակչության էվակուացման համար մշակված է պլան, համապատասխան որի, բնակելի, հասարակական շենքերի, մյուս շենքերի ու շինությունների համար նախատեսված է հարմարավետ մոտեցումներով աշխատանքների տարման կոմունիկացիոն սխեմաներ: Բնակավայրերում եղած թաքստոցները հաշվառված են համայնքապետարանի կողմից: Անհրաժեշտություն կա թաքստոցները ավելացնել բնակչության թվին համապատասխան:

1.20 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

Համայնքի գործարար միջավայրի ձևավորումն ապահովող և հետագայում այդ միջավայրը զարգացնող կազմակերպությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է **ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ** բաժնում:

Համայնքի իրավիճակի բնութագրման և գնահատման ընդհանուր և ոլորտային հիմնական ցուցանիշները ներկայացված են **հավելված 8**-ում:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԻ ՄԱՀՄԱՆՈՒՄ

Համայնքի իրավիճակի վերլուծության արդյունքում վեր են հանվել մի շարք հիմնահարցեր, որոնք ամփոփ կերպով ներկայացված են ստորև.

- ✓ Կոյուղու բացակայություն
- ✓ Կանաչապատ և ծաղկապատ տարածքների ավելացման, զբոսայգու կառուցման աշխատանքների ավարտին հասցման և բարեկարգման անհրաժեշտություն
- ✓ Ոռոգման համակարգի անբավարար վիճակ
- ✓ Կենդանիների մորթի իրականացման տարերայնություն
- ✓ Գյուղմթերքների իրացման դժվարություններ
- ✓ Համայնքում քաղաքաշինական փաստաթղթերի մշակման անհրաժեշտություն
- ✓ Մշակույթի տան դահլիճի գույքի բացակայություն
- ✓ Մանկապարտեզի բացակայություն
- ✓ Բազմաբնակարան բնակելի շենքերի տանիքների հիմնանորոգում
- ✓ Կանգառների բացակայություն
- ✓ Բուժ. ամբուլատորիայի գույքի անբավարար պայմաններ
- ✓ Միջնակարգ դպրոցի դռները և պատուհանները փոխելու անհրաժեշտություն
- ✓ Ոռոգման ջրի նոր ցանցի կառուցման անհրաժեշտություն
- ✓ Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների անբարեկարգ վիճակ
- ✓ Համայնքում գիշերային լուսավորվածության ընդլայնման անհրաժեշտություն
- ✓ Դաշտավարության բնագավառում գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման անհրաժեշտություն
- ✓ Համայնքի երեխաների և երիտասարդների գիտելիքների (ժամանակակից տեխնոլոգիաներ) բարձրացման անհրաժեշտություն
- ✓ Գերեզմանատների ցանկապատի բացակայություն
- ✓ Մշակույթի տան պարսպի բացակայություն
- ✓ Գյուղատնտեսական տեխնիկայի պակասը, առկա տեխնիկայի մաշվածությունը
- ✓ Գործազրկության բարձր մակարդակը
- ✓ Տեղական բյուջեի սահմանափակ միջոցները
- ✓ Էլ.լարերի 90% վթարային վիճակ
- ✓ Արոտի բացակայությունը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԹՅՎ-ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ

Համայնքի ուժեղ կողմերն են՝

- ✓ Պատմամշակութային ու բնական հարուստ ժառանգության առկայությունն ու մշակութային հարուստ ավանդույթները
- ✓ <<Մարմաշեն>> վանական համալիրը
- ✓ Նորակառույց մշակույթի տունը
- ✓ Մինաս Ավետիսյանի որմնանկարը
- ✓ Փոքր և միջին բիզնեսում բնակչության որոշակի ներգրավվածությունը
- ✓ Համայնքի տարածքով անցնող Շիր կանալը
- ✓ Երկհարկանի դպրոցը
- ✓ Մրգատու այգիները
- ✓ ԱԳԼՃԿ-ի առկայություն
- ✓ ՀԵԿ-երի առկայություն
- ✓ Փոփ առկայություն
- ✓ Խմելու ջրագծի նորակառույց համակարգը /շուրջօրյա ջրամատակարարում/
- ✓ Բարձրագույն և միջնակարգ մասնագիտական կադրերի, բանվորական աշխատուժի առկայությունը:

- ✓ Ախուրյան գետը
- ✓ Գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման և ձկնարդյունաբերության ճյուղերի զարգացման հնարավորությունները:
- ✓ Համայնքի բնակչության համախմբվածությունը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքի թույլ կողմերն են`
- ✓ Գործազրկության բարձր մակարդակը և աշխատատեղերի պակասը
- ✓ Ոռոգման համակարգի քայքայվածությունը:
- ✓ Համայնքի բնակչության սոցիալական անապահով վիճակը և ցածր կենսապայմանները
- ✓ Գյուղացիական տնտեսությունների արտադրական փոքր կարողությունները:
- ✓ Գյուղատնտեսական տեխնիկայի պակասը, առկա տեխնիկայի մաշվածությունը:
- ✓ Մշակույթի տան գույքի պակասը:
- ✓ Մանկապարտեզի շենքի բացակայությունը:
- ✓ Ներհամայնքային ճանապարհների քայքայվածությունը:
- ✓ Գործազրկության բարձր մակարդակը:
- ✓ Երիտասարդ ընտանիքների արտագաղթը համայնքից:
- ✓ Տեղական բյուջեի սահմանափակ միջոցները:
- ✓ Կոյուղու բացակայությունը:
- ✓ Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների նորոգումը:
- ✓ Ցերեկային լուսավորության ցանցի ընդլայնում
- ✓ Արտոի բացակայությունը:
- ✓ Էլ.լարերի 90% վթարային վիճակը
- ✓ Գերեզմանատան պարսպի բացակայություն

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Համայնքի զարգացման հնարավորություններն են`

- ✓ Զբոսաշրջության զարգացումը
- ✓ Գյուղմթերքների վերամշակման փոքր արտադրությունների ընդլայնման հնարավորությունը
- ✓ Տեղացի և սփյուռքահայ ներդրողների համար փոքր և միջին բիզնեսը ընդլայնելու նպատակով հնարավորությունների ստեղծումը(հիմնական նպատակը համայնքաբնակների համար աշխատատեղերի ստեղծում)
- ✓ Անասնապահության և դաշտավարության զարգացումը
- ✓ Երկարաժամկետ և մատչելի տոկոսադրույքներով գյուղատնտեսական նպատակային վարկերի տրամադրման և սուբսիդավորման միջոցով գյուղատնտեսական տեխնիկայի նորացում, գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության ծավալների ավելացում, վերամշակման փոքր և միջին ձեռնարկությունների հիմնում:
- ✓ Այգեգործության, մեղվապահության և ձկնարդյունաբերության ճյուղերի զարգացում:
- ✓ Մշակույթի տան տարածքի բարեկարգում, ցանկապատում և կանաչապատում

- ✓ Գյուղի հուշարձանների տարածքի բարեկարգում
- ✓ Ներհամայնքային ճանապարհների խճապատում և փոսայցում
- ✓ Մշակույթի տան գույքի ձեռքբերում
- ✓ Մանկապարտեզի շենքի կառուցում
- ✓ Խաղահրապարակի կառուցում

ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՍՊԱՌՆԱՑՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

Համայնքին սպառնացող հիմնական վտանգներն են՝

- ✓ Բնական տարերային աղետների հնարավոր պատճառած վնասները (երկրաշարժ, հեղեղումներ, կարկտահարություն, սողանքների առաջացում, ցրտահարություն)
- ✓ Գործազրկության մակարդակի աճը
- ✓ Արտագաղթը, հատկապես երիտասարդների շրջանում

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

Վահրամաբերդ տարածքային և տնտեսական զարգացման գործում կարևոր է հաշվի առնել համայնքի բնակչության հեռանկարային աճը, որը ելնում է համայնքի հեռանկարային տարածքային զարգացման հաշվարկված հնարավորություններից: Ըստ այդ հաշվարկների, համայնքի տարածքում կարող է բնակվել առավելագույնը 4.0 հազ. մարդ՝ չխախտելով տարածքի էկոլոգիական հավասարակշռությունը, ընդ որում աճի տեմպերի համար ժամկետներ չեն կանխատեսվում, քանի որ այն կախված է հանրապետության ընդհանուր տնտեսական զարգացման տեմպից, քաղաքական իրավիճակից, բնակչությանը աշխատատեղերով ապահովելու մակարդակից:

Վահրամաբերդ համայնքում աշխատատեղերի մեծ քանակ կարելի է ակնկալել բնական ռեսուրսների, հիմնականում հումքային, սպասարկման ոլորտի, գյուղատնտեսության հնարավորությունները ռացիոնալ օգտագործելով: Զարգացման հիմնական ուղղությունների իրականացման գործընթացում խիստ կարևորվում է տեղական իշխանությունների, համայնքի բնակչության, քաղաքացիական հասարակության, լրատվամիջոցների և գործարարների համատեղ գործունեությունը, ինչպես նաև համագործակցությունը պետության և դոնոր կազմակերպությունների հետ:

2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԵՍԼԱԿԱՆԻ, ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԶՀԾ-Ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

Համայնքի տեսլականն է՝

Վահրամաբերդը բնակչությանը և զբոսաշրջիկներին որակյալ ծառայություններ մատուցող և սոցիալ – տնտեսական բնականոն զարգացում ապահովող համայնք է, որտեղ զարգացած են միջազգային տուրիզմն ու էկոտուրիզմը, և որտեղ ստեղծված է ներդրումների համար մրցունակ միջավայր, իսկ բնակիչներն ապրում են բարեկեցիկ կյանքով:

Նշված տեսլականին հասնելու համար համայնքը որդեգրել է հետևյալ **ռազմավարությունը՝**

- ✓ Տարեցտարի բարելավել համայնքի ֆինանսական դրությունը՝ իրականացնելով համայնքի բյուջեի հարկային եկամուտների գանձման, ոչ հարկային եկամուտների,

տեղական տուրքերի ու վճարների սահմանման և գանձման արդյունավետ քաղաքականություններ

- ✓ Ըստ ամենայնի խթանել ձեռներեցությունը՝ այն սերտորեն կապելով համայնքի տնտեսական զարգացման հետ
- ✓ Պահպանել համայնքի ճարտարապետության արդի ոճը, բացառել ինքնակամ շինարարությունը և ապօրինի հողազավթումները
- ✓ Խթանել համայնքային տարբեր շահագրգիռ կողմերի, դոնոր կազմակերպությունների, հասարակական և բարեգործական կազմակերպությունների, անհատների նախաձեռնությունները և նրանց ներգրավմամբ հետևողականորեն իրականացնել բարեփոխումներ՝ նպաստելով համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը
- ✓ Սերտորեն համագործակցել համայնքի բնակչության, քաղաքացիական հասարակության, լրատվամիջոցների և գործարարների հետ
- ✓ Նպաստել համայնքում աշխատատեղերի ընդլայնմանը՝ ռացիոնալ օգտագործելով բնական ռեսուրսները, զարգացնելով առևտրի և սպասարկման ոլորտը, գյուղատնտեսությունն ու անասնապահությունը
- ✓ Բարձրացնել բնակչության կենսամակարդակը

Համայնքի զարգացման 2016-2020թթ. հնգամյա ծրագրի հիմնական **նպատակներն են՝**

- ✓ Ունենալ բարեկարգ և լուսավոր ներհամայնքային ճանապարհներ և փողոցներ
- ✓ Բարելավել համայնքի մշակույթի տան գույքային պայմանները
- ✓ Ունենալ մաքուր շրջակա միջավայրով համայնք՝ չխախտելով բնության և շրջակա միջավայրի սանիտարահիգիենիկ վիճակը, խուսափել հիվանդություններից և համաճարակներից
- ✓ Համայնքը դարձնել ավելի հետաքրքիր, հրապուրիչ և հարմարավետ զբոսաշրջիկների համար
- ✓ Ունենալ այգիներ տանող հարթ և բարեկարգ ճանապարհներ՝ նպաստելով այգեգործության և էկոտուրիզմի զարգացմանը
- ✓ Ունենալ բազմաֆունկցիոնալ կանգառներ
- ✓ Ակտիվացնել համայնքի մշակութային կյանքը
- ✓ Համայնքի բնակիչներին և զբոսաշրջիկներին ապահովել նրանց հանգստի կազմակերպման, շփումների ապահովման հաճելի պայմաններով
- ✓ Ունենալ բարեկարգ և մարմնամարզական գործիքներով հագեցած գործող սպորտային ենթակառուցվածք
- ✓ Ունենալ բարեկարգ զբոսայգի
- ✓ Ստեղծել համայնքում հանդիսություններ կազմակերպելու բավարար պայմաններ
- ✓ Ունենալ ռոռգման ցանց և արդյունավետ օգտագործել ռոռգման ջրի պաշարները
- ✓ Նպաստել գյուղատնտեսական աշխատանքների հեշտացմանը՝ ունենալով նոր գյուղատնտեսական տեխնիկա և հարթեցված դաշտամիջյան ճանապարհներ
- ✓ Նպաստել կենդանիների մթերատվության բարձրացմանը

**3. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ (ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ)
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԱՅԻՆ, ՄԻՋՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ
ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՒ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ**

Վահրամաբերդում գալիք 2016-2020թթ. Ընթացքում նախատեսվում է սերտորեն համագործակցել պետության, միջազգային կազմակերպությունների, մասնավոր սեկտորի և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ:

Պետության կողմից ներդրումներ ապահովելու նպատակով համայնքը նախատեսում է համագործակցել ՀՀ Շիրակի մարզպետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների հետ՝ հետևյալ ծրագրերի իրականացման նպատակով.

- Համայնքում գյուղատնտեսության զարգացում, ինչը ենթադրում է, օրինակ պարարտանյութերի, սերմացուների տրամադրում, գյուղմթերքների իրացման, գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման հնարավորությունների ստեղծում, խորհրդատվության տրամադրում և այլ միջոցառումներ:

- Պետական պատվերի շրջանակներում կրթության, առողջապահության և սոցիալական պաշտպանության ոլորտներում բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում:

- Աղետների ռիսկի կառավարման ոլորտում համայնքի բնակչության լայն իրազեկում, համայնքի գործողությունների պլանի կազմում և իրականացում, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում, պատսպարանների կառուցումների կառուցում:

Պլանավորվող հինգ տարիների ընթացքում նախատեսվում է շարունակել համագործակցությունը համայնքի և ՀՀ Շիրակի մարզում գործունեություն ծավալող միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի սուբյեկտների, այլ կազմակերպությունների և անհատների հետ:

Վահրամաբերդ համայնքում առկա համագործակցության շրջանակներում իրականացվող ծրագրերն են.

1. «Հայկական Կարիտաս» բարեսիրական հասարակական կազմակերպության կողմից իրականացվում է համայնքի ոռոգման ցանցի կառուցման ծրագիրը»:

Հավելված 9-ում ներկայացված են նշյալ ծրագրերի առանձին ձևակերպումներն՝ ըստ ոլորտային ծրագրի օրինակելի ձևի:

4. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ, ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

Համայնքի բյուջեի մուտքերը, կարելի է ասել, ձևավորվում են բացառապես վարչական բյուջեի միջոցների հաշվին: Վարչական բյուջեի եկամուտները ձևավորվում են սահմանափակ թվով եկամտատեսակների՝ հարկերի, տեղական տուրքերի և գույքի վարձակալությունից եկամուտների հաշվին: Համայնքի բյուջեի կանխատեսվող եկամուտների մեծ մասը ձևավորվում են պետական բյուջեից համայնքներին տրամադրվող ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների հաշվին (աղյուսակ 9):

Քանի որ համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասում մուտքեր գրեթե չեն կանխատեսվում, ապա պլանավորվող հինգ տարիների կապիտալ ծախսերը մեծամասամբ կիրականացվեն համայնքի բյուջեի վարչական մասի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումների և տարեսկզբի ազատ մնացորդի հաշվին:

Աղյուսակ 9. Համայնքի 2014-2015թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները և 2016-2020թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

հազար դրամ

Հ/հ	Մուտքերի անվանումը	2014թ. փաստ.	2015թ. փաստ.	2016թ. նախ.	2017թ. կանխ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	40987.5	39663.2	41623.8	43164.0	43164.0	43164.0	43164.0
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	40987.9	39663.2	41623.8	43164.0	43164.0	43164.0	43164.0
1	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	3919.5	3785.3	3373.3	4107.2	4107.2	4107.2	4107.2
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	1645.7	1734.1	1733.1	1727.8	1727.8	1727.8	1727.8
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար		54.8	54.8	40.7	40.7	40.7	40.7
	Հողի հարկ	1645.7	1679.3	1678.3	1687.1	1687.1	1687.1	1687.1
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	2008.9	1806.2	1430.2	2193.4	2193.4	2193.4	2193.4
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	2008.9	1806.2	1430.2	2197.4	2197.4	2197.4	2197.4
1.3	Ապրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ	264.9	245.0	210.0	182.0	182.0	182.0	182.0
	Տեղական տուրքեր	264.9	245.0	210.0	182.0	182.0	182.0	182.0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ							
	Պետական տուրքեր							
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ							
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ							
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ							
2	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	35160.8	33926.3	35875.9	36764.4	36764.4	36764.4	36764.4
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	35160.8	33926.3	35875.9	36764.4			
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	30160.8	33748.9	35875.9	37674.4			
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ							
գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)	5000.0	177.4					

դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3	ԱՅԼ ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐ*	1907.6	2129.0	2375.0	2292.4			
3.1	Տոկոսներ							
3.2	Շահաբաժիններ							
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	1727.6	1572.0	1512.2	1592.4			
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	1727.6	1572.0	1512.2	1592.4			
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	1727.6	1572.0	1512.2	1592.4			
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ							
	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր							
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում							
	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ							
3.5	Վարչական գանձումներ							
	Տեղական վճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ							
	Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման							

	մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ							
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից							
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ							
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից							
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.9	Այլ եկամուտներ*	180.0	557.0	862.8	700.0			
	Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր							
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր							
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ	180.0	557.0	862.8	700.0			
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՑՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)	640.9		50.8				
1	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր	640.9						
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր	640.9						
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր							
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
2	Պաշարների իրացումից մուտքեր							
3	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր							
4	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
	Հողի իրացումից մուտքեր			50.8				
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԻ (ԴԵՖԻՑԻՏ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)							

Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՑՈՒՐՆԵՐ (1+2)							
1	ՓՈՒՍԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	-բյուջետային փոխատվությունների ստացում							
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							
2	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն							
	-համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության իրացումից մուտքեր							
	-իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից համայնքի բյուջե մասհանումից մուտքեր							
	-բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն ձեռքբերում							
2.2	Փոխատվություններ							
	-նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր							
	-փոխատվությունների տրամադրում							
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը	5711.3	2801.4	3283.9	2938.1			
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս							
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցներից վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս							
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում							
	որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի							

	գումարը							
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂՔՑՈՒՐՆԵՐ							
1	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	-փոխատվությունների ստացում							
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							

*)Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե հատկացվող գումարը չի մտնում բյուջետային ընդհանուր եկամուտների մեջ

5. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ԿԱԶՄՈՒՄ ԵՎ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՀՄԱՆՈՒՄ, ՖԻՆԱՆՍԱՊԵՍ ԱՊԱՀՈՎՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՎ ԱՄՓՈՓՈՒՄ, ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՅԹԱՅԹՄԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ելնելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության և գնահատման արդյունքներից, համայնքում ներկայումս արձանագրված հիմնախնդիրներից, համայնքի զարգացման ՏԻՄ-ի կողմից ընտրված ռազմավարությունից և առաջիկա հինգ տարիների համար սահմանված հիմնական նպատակներից, որոշվել է առաջարկվող ծրագրերի ցանկը (աղյուսակ 10)՝ ընդգրկելու համայնքի 2016-2020թթ. ՀԶՀԾ-ում: Այդ ծրագրերի մի մասի իրականացումը համարվում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունը, իսկ մյուս մասը դուրս է վերջիններիս լիազորությունների շրջանակից, սակայն դրանց իրականացումը խիստ կարևոր նշանակություն ունի բնակչության բարեկեցությունը և համայնքի համալիր ու առաջանցիկ զարգացումը ապահովելու համար:

Առաջարկվող ծրագրերի ցանկ՝ ՀԶՀԾ-ում ընդգրկելու համար

Աղյուսակ 10 Պարտադիր իրականացվող ծրագրերի ցանկ

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի ընդհանուր արժեքը (հազ. դրամ)
	<i>ՏԻՄ-երի լիազորություններ</i>	
1	Բնակչությանը սոցիալական օգնության տրամադրում	5170.0, որից՝ 2016թ.՝ 1170.0 2017թ.՝ 1000.0 2018թ.՝ 1000.0 2019թ.՝ 1000.0 2020թ.՝ 1000.0

2	Աղբահավաքման աշխատանքների իրականացում	9800.0, որից` 2016թ.՝ 1800,0 2017թ.՝ 2000.0 2018թ.՝ 2000.0 2019թ.՝ 2000.0 2020թ.՝ 2000.0
3	Ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերում	52029.0, որից` 2016թ.՝ 10829.0 2017թ.՝ 10300.0 2018թ.՝ 10300,0 2019թ.՝ 10300,0 2020թ.՝ 10300.0
4	Մշակույթի տան պարսպապատում	14000.0, որից` 2016թ.՝ 0 2017թ.՝ 0 2018թ.՝ 7000.0 2019թ.՝ 7000.0 2020թ.՝ 0
5	Մշակույթի տան դահլիճի կահույքի ձեռքբերում	15000.0, որից` 2016թ.՝ 0 2017թ.՝ 0 2018թ.՝ 0 2019թ.՝ 7500.0 2020թ.՝ 7500.0
6	Կոյուղու ցանցի անցկացում	10000.0, որից` 2016թ.՝ 0 2017թ.՝ 0 2018թ.՝ 0 2019թ.՝ 5000.0 2020թ.՝ 5000.0
7	Համայնքում լուսավորության ցանցի ընդլայնում	1500.0, որից` 2016թ.՝ 500,0 2017թ.՝ 1000.0 2018թ.՝ 0 2019թ.՝ 0 2020թ.՝ 0

6. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԻ (ՇԵՆՔԵՐԻ, ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ԵՎ ԱՅԼՆ) ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ (ՕՏԱՐՄԱՆ, ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ) ՀՆԳԱՍՅԱ ԾՐԱԳԻՐԸ

Համայնքի սեփականություն համարվող գույքի (այդ թվում՝ հողերի) ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ 2016-2020 թթ. ընթացքում համայնքը չունի օտարման ենթակա որևէ շենք կամ շինություն: Առկա են միայն օտարման ենթակա հողամասեր, այն էլ՝ քիչ քանակությամբ:

Աղյուսակ 11 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴԻ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ՑԱՆԿ

N	Գույքի անվանումը	Չափի միավոր	Քանակ	Միավորի արժեքը /դրամ/	Հաշվեկշռային ընդհանուր արժեքը /դրամ/	Գույքի տեխնիկական վիճակի նկարագրությունը
1	Ավտոմեքենա ՎԱԶ-21013	հատ	1	35640	35640	անսարք
2	Ավտոմեքենա ԳԱԶ-3110	հատ	1	1098077	1098077	Վերանորոգման կարիք ունի
3	Համակարգիչ	հատ	1	9260	9260	2011 թ.
4	Համակարգիչ	հատ	1	255000	255000	2014 թ.
5	Համակարգիչ	հատ	1	34917	34917	2009 թ.
6	Համակարգիչ	հատ	1	60025	60025	2010 թ.
7	Համակարգիչ	հատ	1	82859	82859	2010 թ.
8	Համակարգչի պրոցեսոր	հատ	1	100000	100000	2015 թ.
9	Տպիչ	հատ	1	8400	8400	2005 թ. անսարք
10	Տպիչ	հատ	1	77000	77000	2015 թ.
11	Տպիչ	հատ	1	15827	15827	2010 թ.
12	Տպիչ	հատ	1	20678	20678	2014 թ.
13	UPS	հատ	1	21000	21000	2011 թ.
14	UPS	հատ	1	3242	3242	2010 թ.
15	UPS	հատ	1	4608	4608	2012 թ.
16	UPS	հատ	1	4608	4608	2012 թ.

17	Պատճենահանման սարք	հատ	1	12320	12320	2012 թ.
18	Սկաներ	հատ	1	35000	35000	2014 թ.
19	Կոշտ սկավառակ	հատ	1	150000	150000	2015 թ.
20	Հիշողության սարք	հատ	1	40000	40000	2015 թ.
21	Հեռախոսի ընդունիչ սարք	հատ	1	11152	11152	2008 թ.
22	Էլ.պլիտա	հատ	3	8996	26988	2008 թ.
23	Պահարան փայտյա	հատ	4	36500	146000	1991 թ.
24	Պահարան փայտյա	հատ	1	48400	48400	2012 թ.
25	Գրադարակներ	հատ	13	101	1320	1991 թ.
26	Գրադարանի գրքեր	հատ	6582	-	-	-
27	Աթոռ	հատ	55	9780	537795	-
28	Բազկաթոռ	հատ	3	10841	32525	2005
29	Սեղան	հատ	4	21392	85571	2005
30	Սեղան դիմադիրով	հատ	1	280000	280000	2015
31	Սեղան նիստերի	Հատ	1	480000	480000	2015
32	Համակարգչի սեղան	Հատ	2	14481	28963	2005
33	Հեռուստացույցի տակդիր	հատ	2	20000	40000	2014
34	Նարդի	հատ	2	5000	10000	-
35	Շախմատ	հատ	2	6000	12000	-
36	Կնիք	հատ	1	1650	1650	-
37	Դրոշմակնիք	հատ	1	1650	1650	-
38	Էլ. Հաշվիչ	հատ	1	17600	17600	2013
39	Երաժշտական նվագարկիչ	հատ	1	70700	70700	2013
40	Տեսախցիկ ձայնագրող համակարգ	հատ	1	356930	356930	2013
41	Ահագանգման համակարգ	հատ	1	92960	92960	2014
42	Սառնարան	հատ	1	197000	197000	2015
43	Աստիճան	հատ	1	20400	20400	2015
44	Պարի զգեստ	հատ	12	25000	300000	2015

45	Զեռուցման ռադիատոր	հատ	50	3500	175000	2015
46	Սպորտ հրապարակ	Քմ	8000	-	66976	-
47	Գյուղամիջյան ճանապարհ	Քմ	7930	-	125354	-
48	Դաշտամիջյան ճանապարհ	Կմ	20	-	-	-
49	Առևտրի օբյեկտ առանց գույքի և տանիքի	հատ	1	101453	101453	-
50	Բազմաբնակարան շենք	հատ	4	-	-	-
51	Մշակույթի տուն	հատ	1	228768618	228768618	2012
52	Բնակելի շին.	հատ	1	600000	600000	-
53	Բուժ. ամբուլատորիա	հատ	1	-	-	-
54	Ներհամայնքային կամուրջ	հատ	4	-	-	-
55	Գերեզմանոց	հատ	3	-	-	-
56	Հակակարկտային կայան	հատ	2	4250000	7225000	2013

ԵԶՐԱՓՈՒՄ

ՀԶՀԾ-ն հանդիսանալու է համայնքի գալիք հինգ տարիների գործունեության ուղեցույցը: 2016-2020թթ. ընթացքում ՀԶՀԾ-ում ընդգրկված ծրագրերի իրականացմանն են ուղղված լինելու համայնքի ՏԻՄ-երի ջանքերն ու աշխատանքը՝ մոբիլիզացնելով համայնքի ֆինանսական, մարդկային և նյութական ռեսուրսների ողջ պոտենցիալը: ՀԶՀԾ-ի իրագործումը հնարավորություն կտա քայլ առ քայլ մոտենալ հեռվում նշարվող այն ցանկալի տեսլականին, որպիսին ցանկանում է տեսնել համայնքը նրա յուրաքանչյուր բնակիչ: ՀԶՀԾ-ում տեղ գտած դրույթները լինելու են այն ծրագրային հիմքը, որի վրա հենվելով կազմվելու է համայնքի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեն:

Ծրագիրը հաջողությամբ իրագործելու համար ՏԻՄ-երը պետք է սերտորեն և արդյունավետ համագործակցեն պետական կառույցների, միջազգային դոնոր կազմակերպությունների, տեղական ՀԿ-ների և այլ շահագրգիռ կողմերի և կառույցների հետ:

ՀԶՀԾ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀԶՀԾ-ի ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

Յուրաքանչյուր հաջորդ տարի կկատարվի ՀԶՀԾ-ի իրականացման նախորդ տարվա արդյունքների ուսումնասիրություն, ամփոփում, ձեռքբերումների գնահատում և թերությունների բացահայտում: Նախորդ տարվա արդյունքների հիման վրա համապատասխան ուղղումներ և լրացումներ կկատարվեն մնացյալ տարիների ծրագրերում:

**ՀԱՎԵԼՎԱԾ 9. ՎԱՀՐԱՄԱԲԵՐԴ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԱՌԿԱ
ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԻ
ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ
ՕՐԻՆԱԿԵԼԻՁԵՎԻ**

Ծրագիր 01

**Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում /խճապատում/
Տնտեսական հարաբերություններ (ճանապարհաշինություն)
(Ոլորտի անվանումը)**

Վահրամաբերդի համայնքապետարան

(Ծրագրերի հայտը ներկայացնող կազմակերպությունը, ստորաբաժանումը կամ խումբը)

Ծրագրերի ընդհանուր արժեքը՝ 20000.0 հազար դրամ

Ծրագիր 01. Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում /խճապատում/ 1500.0 հազար դրամ

Ծրագրերի տեսակը կամ գնվող ապրանքը

✓ Ընթացիկ աշխատանքներ, ավագ, խիճ

Ծրագրերի հիմնավորումը

Վահրամաբերդի համայնքի ներհամայնքային ճանապարհները գտնվում են շատ անմխիթար վիճակում, որոնք մինչ այժմ բնակչության և յուրաքանչյուր այցելուի համար եղել են դժվարանցանելի, պատճառել տհաճություններ և թողել վատ տպավորություն: Ներհամայնքային ճանապարհների վատթար վիճակը խոչընդոտ է հանդիսանում նաև գյուղատնտեսական աշխատանքները կատարելուց:

Ծրագրերի նպատակները

1. Համայնքում ունենալ հարթ և բարեկարգված ներհամայնքային ճանապարհներ՝ դրանով իսկ բարձրացնելով բնակչության կենսամակարդակն ու խթանելով զբոսաշրջության զարգացմանը:

Ծրագրերի խնդիրները

- ✓ Համայնքի տարածքում (առանց բնությանը վնասելու) գտնել բավարարաչափ հողի և խճի պաշարներ
- ✓ Աշխատանքներն իրականացնելու համար ձեռք բերել բավարարաչափ տրանսպորտային նյութեր (դիզ. վառելիք)

- ✓ Կազմակերպել հողի և խճճի տեղափոխման ու ճանապարհների հարթեցման աշխատանքները

Ծրագրերի ակնկալվող արդյունքները

Ծրագրերի իրականացման արդյունքում կունենանք հարթ և բարեկարգ ճանապարհներ, ինչը կնպաստի բնակչության բարեկեցության բարձրացմանը և խթան կհանդիսանա զբոսաշրջության զարգացման համար:

Ծրագրերի բյուջեն

ա/ ծրագրերի ֆինանսավորման աղբյուրները

Ծրագրի իրականացման ծախսերը՝ ընդհանուր 20000.0 հազար դրամ, ֆինանսավորվելու են համայնքի բյուջեի միջոցների հաշվին:

բ/ ծրագրերի ծախսերն՝ ըստ ծախսերի գործառական դասակարգման

Հ/հ	Ծրագրերի ծախսերը	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2016	2017	2018	2019	2020	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԾԱԽՍԵՐ (Ա+Բ)		5000.0	5000.0	5000.0	5000.0	20000.0
Ա.	ՎԱՐՉԱԿԱՆՔՆՈՒՋԵՐԻ ԾԱԽՍԵՐ		5000.0	5000.0	5000.0	5000.0	20000.0
4.	Տնտեսական հարաբերություններ		5000.0	5000.0	5000.0	5000.0	20000.0
Բ.	ՖՈՆԴԱՅԻՆՔՆՈՒՋԵՐԻ ԾԱԽՍԵՐ						

գ/ ծրագրերի ծախսերն՝ ըստ ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման

Հ/հ	Ծրագրերի ծախսերը	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2016	2017	2018	2019	2020	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԾԱԽՍԵՐ (Ա+Բ), այդ թվում՝		5000.0	5000.0	5000.0	5000.0	20000.0
Ա.	ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐ, այդ թվում՝		5000.0	5000.0	5000.0	5000.0	20000.0
1.2	Ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերում, որից		5000.0	5000.0	5000.0	5000.0	20000.0
	- Այլ տրանսպորտային ծախսեր						
	- Տրանսպորտային նյութեր						
Բ.	ՈՉՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐ						